

Przegląd polskich nowości wydawniczych

Anna Stanis

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

Kamińska-Czubała Barbara: *Zachowania informacyjne w życiu codziennym: informacyjny świat pokolenia Y*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2013, ss. 299. Seria „Nauka-Dydaktyka-Praktyka” 148. ISBN 978–83–64203–14–5

Książka zawiera podsumowanie przeprowadzonych przez autorkę badań i analiz dotyczących codziennych zachowań informacyjnych tzw. pokolenia Y, czy też „cyfrowych tubylców”, tj. współczesnych dwudziestolatków dorastających już w czasie wszechobecności Internetu i komputerów. W książce przedstawione zostały problemy teoretyczne związane z badaniem zachowań informacyjnych, opis projektu badawczego autorki oraz uzyskane wyniki badań zebrane w kilku grupach problemowych: typologia strategii informacyjnych stosowanych w codziennych zachowaniach przez pokolenie Y, charakterystyka sytuacji informacyjnych w życiu codziennym i wykorzystywanych w nich strategii poszukiwania informacji, tzw. praktyka informacyjna, czyli obraz postaw, opinii, umiejętności i stylu działania związanych z pozyskiwaniem i użytkowaniem informacji potrzebnej w życiu codziennym. W omówionych badaniach autorka wykorzystwała technikę wywiadu narracyjnego i dzienniki obserwacji. Jednym z rezultatów badania było również sprawdzenie efektywności wywiadu narracyjnego w badaniach informatologicznych. Wnioski płynące z materiału badawczego autorka zebrała w formie zaleceń i propozycji, które można wykorzystać w edukacji informacyjnej. Za jedną z pilniejszych potrzeb edukacyjnych uznała rozwijanie kompetencji w zakresie ewaluacji informacji. W podsumowaniu autorka scharakteryzowała informacyjny świat pokolenia Y (czasochłonność przetwarzania informacji, problem z jej selekcją, nauka umiejętności informacyjnych odbywająca się w grupie od siebie nawzajem). Na podstawie literatury anglojęzycznej zaproponowała model działania informacyjnego (pozyskiwania i użytkowania informacji) w życiu codziennym. Osobny rozdział poświęciła zagadnieniom edukacji informacyjnej. Książkę uzupełnia obszerna bibliografia i indeksy – autorski oraz terminów i pojęć.

Rola ośrodków informacji naukowej bibliotek naukowych w nabywaniu i kształtowaniu umiejętności informacyjnych. *Materiały z sesji środowiskowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, 27.04.2012*. Pod red. Daniela Ziarkowskiego. Szczecin: Książnica Pomorska im. St. Staszica, 2013, ss. 64. Seria „Bibliotekarz Zachodniopomorski” 12. ISBN 978–83–87879–98–3¹

Książka jest pokłosiem sesji środowiskowej zainicjowanej i zorganizowanej przez pracowników Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego, podczas której w ramach lokalnej integracji wymieniono doświadczenia i poglądy na temat edukacji informacyjnej. Gościem specjalnym spotkania była

¹ Publikacja dostępna również online: http://zbc.ksiaznica.szczecin.pl/Content/29481/Seria_BZP_T_XII.pdf

Ewa Rozkosz, przewodnicząca Komisji ds. Edukacji Informacyjnej przy SBP, której tekst *Edukacja informacyjna w bibliotece uczelnianej* znalazł się w prezentowanym zbiorze. Przedstawione referaty objęły różne aspekty kształcenia umiejętności informacyjnych: od ogólnych, jak np. *Standardy edukacji informacyjnej w teorii i praktyce* Agnieszki Bajdy po opisy szczegółowych działań konkretnych bibliotek, np. *Multimedialna Biblioteka – Mediateka Akademii Sztuki w Szczecinie* Aleksandry Łukaszewicz-Alcaraz czy *Kompetencje informacyjne – próba analizy ich poziomu wśród użytkowników Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego* Magdaleny Kosmalskiej. Przedstawiono również wyniki badań Aleksandry Szponar i Sylwii Matejek dotyczących stron domowych bibliotek jako źródeł informacji oraz dostępu do narzędzi wyszukiwawczych Ukrytego Internetu (na podstawie analizy witryn 10 bibliotek uniwersyteckich). Kompetencje informacyjne użytkowników, a ściślej – użytkowników starszego pokolenia – omawia referat Elżbiety Malinowskiej.

Z publikacji płynie wniosek, że rozwój współczesnych technologii i zastosowanie ich w bibliotece czy ośrodku informacji nakłada na bibliotekarzy i pracowników informacji obowiązek kształcenia użytkowników, którzy w takich miejscach chcą realizować swoje potrzeby informacyjne.

Współczesne oblicz@komunikacji i informacji. Problemy, badania, hipotezy. Pod red. Ewy Głowackiej, Małgorzaty Kowalskiej, Przemysława Krysińskiego. Toruń: Wydaw. Nauk. UMK, 2014, ss. 484. ISBN 978–83–231–3175–5

Obszerna monografia poświęcona problemom szeroko rozumianej komunikacji i informacji jest efektem rozważań specjalistów i naukowców z różnych dziedzin. W książce zamieszczono 33 teksty, których problematyka obejmuje różnorodne pola badawcze, m.in. socjologii, bibliologii, informatologii, psychologii, filozofii, kognitywistyki, nauki o zarządzaniu i językoznawstwa. Teksty uporządkowano w sześciu częściach/grupach tematycznych.

Część 1. *Komunikacja w cyberprzestrzeni: wizje, koncepcje, paradygmaty*, gdzie problemy współczesnej komunikacji przedstawiono z punktu widzenia filozofii i kognitywistyki.

Część 2. *Język mediów: semiotyka, estetyka, oddziaływanie*, w której przedstawiono problem języka mediów i jego wpływ na odbiorcę.

Część 3. *Kultura wieku informacji: społeczeństwo, media, Internet*, gdzie omówiono wpływ nowych technologii na współczesną kulturę.

Część 4. *Sieciowe systemy informacyjne: narzędzia, implementacje, projekty*. W tej części znalazły się teksty głównie bibliotekoznawców i informatologów przedstawiające sieciowe systemy informacji w aspekcie prezentacji danych, narzędzi wyszukiwawczych, ewaluacji systemów, a także problemy czasopism naukowych w sieci i ich digitalizacji, oraz związki książki dla dzieci i młodzieży z innymi mediami.

Część 5. *Użytkownicy informacji: kształtowanie postaw, przełamywanie ograniczeń, edukacja*. W tej części, podobnie jak w poprzedniej, w większości zamieszczono teksty – rezultaty badań i rozważań bibliotekoznawców i informatologów dotyczące tematyki użytkowników informacji, kształtowania ich postaw, edukacji medialnej i informacyjnej, information literacy, ograniczania barier w dostępie do informacji dla osób niepełnosprawnych oraz zachowań informacyjnych.

Część 6. *Komunikacja wewnętrzna a kultura organizacji: dzielenie się wiedzą, identyfikacja sytuacji kryzysowych, kreowanie wizerunku*. Obejmuje zagadnienia różnych rodzajów komunikacji: wewnętrznej, wiedzy, biznesowej, w bibliotece akademickiej a także wpływ pozytywnej komunikacji na efektywność pracy zespołowej.

Obranie tematyki komunikacji, która jest przedmiotem badań wielu dyscyplin naukowych, pozwoliło zebrać w książce bardzo różnorodny materiał, który zdaniem autorów może być „początkiem wymiany poglądów na temat współczesnych społecznych aspektów komunikacji i informacji w szerokiej interdyscyplinarnej perspektywie”.

Dylematy opracowania. Materiały z V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, 18–20 września 2013 r. Pod red. Urszuli Ganakowskiej i Mirosławy Różyckiej. Szczecin: Książnica Pomorska im. St. Staszica, 2014, ss. 236. Seria „Bibliotekarz Zachodniopomorski” 13. ISBN 978–83–64070–08–2

Książka zawiera 19 referatów wygłoszonych na konferencji naukowej poświęconej problemom opracowania zbiorów, zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego w dniach 18–20.09.2013 r. w Szczecinie. Otwiera ją tekst referatu wstępnego autorstwa Zdzisława Gębołyśa (IBiIN Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach) pt. *Etyczne dylematy gromadzenia i opracowania zbiorów bibliotecznych*. Przedstawiono w nim najważniejsze aspekty etyczne tych procesów i omówiono wyniki badań przeprowadzonych nad świadomością etyczną polskich bibliotekarzy. Referaty wygłoszono na konferencji w ramach trzech sesji tematycznych i ten sam układ zachowano w prezentowaniu materiałów pokonferencyjnych.

Pierwsza sesja zatytułowana „Opracowanie zbiorów a czytelnik” miała za zadanie pokazać opracowanie zbiorów z punktu widzenia bibliotekarzy i czytelników. W czterech referatach omówiono m.in. różne aspekty opracowania zbiorów w kontekście ich przydatności dla użytkowników. Poruszono problem dużego wkładu pracy bibliotekarzy w opracowanie zbiorów, zgodnie ze współczesnymi standardami oraz efektywność wykorzystania języków informacyjno-wyszukiwawczych przez użytkowników.

Tematem drugiej sesji stały się doświadczenia poszczególnych polskich bibliotek w opracowaniu różnych typów dokumentów (książek, czasopism, zbiorów specjalnych, dokumentów elektronicznych) i ich specyficzne problemy. Swoimi doświadczeniami podzieliły się biblioteki uniwersyteckie: łódzkiego, toruńskiego, warszawskiego, ekonomicznego w Poznaniu, Biblioteka Sejmowa oraz biblioteki politechnik: warszawskiej i wrocławskiej a także Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach. Przedstawiono również organizację pracy działów opracowania w poszczególnych bibliotekach.

Tematem trzeciej sesji zostały problemy współkatalogowania zbiorów i współpraca z NUKAT (katalog zbiorów polskich bibliotek naukowych), zarówno od strony poszczególnych bibliotek, jak i od strony samego NUKAT-u.

Zgromadzony w książce materiał pokonferencyjny potwierdza duże znaczenie opracowania zbiorów we współczesnej działalności bibliotecznej. Ma ono na celu możliwie wszechstronne udostępnienie zawartości zasobów bibliotek oraz umożliwienie użytkownikom jak najlepszego ich wykorzystania. Wynika stąd konieczność pogodzenia stosowanych w opracowaniu standardów z potrzebami użytkowników. Omówiony zbiór tekstów referatów naświetla problemy z tym związane.

Biblioteki w świecie komunikacji sieciowej. Pod red. Henryka Hollendra. Konferencja Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 6–7 czerwca 2013. Warszawa, 2014, ss. 32. [online] http://www.sbp.pl/repository/konferencje/Biblioteki_w_swiecie_komunikacji_sieciowej.pdf

W dniach 6–7 czerwca 2013 r. SBP zorganizowało w Warszawie konferencję pt. „Biblioteki w świecie komunikacji sieciowej”. Wystąpienia prelegentów zaplanowano w czterech sesjach tematycznych: I. „Biblioteki w społeczeństwie wiedzy, niech żyją sprawności informacyjne”, II. „Światowy obieg metadanych”, III. „Małe biblioteki kontra giganci sieciowi i znikąd ratunku? Jak przetrwać poza konsorcjum”, IV. „Problemy prawne czy nowe prawo dla obiegu informacji i idei?”, V. „Integracja zasobów informacyjnych”². Pokłosem konferencji jest wybór referatów i prezentacji, które znalazły

² Pełen wykaz referatów wygłoszonych na konferencji (program) znajduje się pod adresem: http://www.sbp.pl/konferencje/konferencja/program?konferencja_id=8013, zaś pod adresem http://www.sbp.pl/galeria/szczegoly?galeria_id=8626 znaleźć można relację fotograficzną z jej przebiegu.

się w omawianej publikacji elektronicznej. Przyjęcie różnej konwencji (referat/pokaz) dla przedstawionych wystąpień nie przeszkadza w odbiorze treści. W publikacji znalazły się m.in.:

- Marek Nahotko: *Współdziałanie metadanych: poziomy współpracy* (referat); zostały w nim przedstawione sposoby zapewnienia współpracy różnych systemów informacyjnych (interoperacyjność) i powiązanych z nimi metadanych umożliwiających współdziałanie z innymi metadanymi (pochodzącymi z innych systemów). Dla zasad współdziałania metadanych interesującym rozwiązaniem jest Linked Data. Przyszłość opracowania świetnie określa ostatni akapit referatu autora „Zastosowanie Linked Data powoduje poważne zmiany w sposobie pracy osób katalogujących i funkcjonowaniu katalogów, co charakteryzuje żartobliwe określenie czynności wykonywanych przez katalogerów jako «katalinkowanie» zamiast katalogowania. Jeżeli bowiem zasady Linked Data znajdą powszechne zastosowanie, opracowanie zbiorów w znacznej mierze polegać będzie na tworzeniu odnośników do słowników umieszczonych w chmurze danych”.
- Wiesław Babik: *Ekologia informacji w Internecie i bibliotece* (referat); stanowi on ciekawe przedstawienie przestrzeni informacyjnej jako ekosystemu, w którym autor językiem ekologii środowiska przyrodniczego opisuje problemy informacyjne. W referacie omówiona jest ekologia informacji, jej geneza, kierunki rozwoju, a także próba jej implementacji w bibliotekarstwie. Określona została też rola ekologii informacji w rozwiązywaniu problemów informacyjnych specyficznych dla komunikacji sieciowej.
- Mariusz Gabrysiak: *Projekty informatyczne w dolnośląskiej sieci bibliotek publicznych 1995–2013* (prezentacja); w obszernej prezentacji przedstawiono informatyczne projekty realizowane przez dolnośląską sieć bibliotek publicznych, takie jak m.in. Bibliografia regionalna Dolnego Śląska, Dolnośląski Zasób Biblioteczny czy Cyfrowy Dolny Śląsk.
- Henryk Hollender: *Think big! Integracja publicznych zasobów informacji o dokumentach* (referat); powszechne dążenie do integracji, także w zakresie publicznych zasobów informacji o dokumentach, wymusza rozwój nowych narzędzi wyszukiwania, najlepiej wielofunkcyjnych. W referacie przedstawiono te narzędzia oraz omówiono możliwości multiwyszukiwarek. Rozważano także, czy mają przyszłość narzędzia wyszukiwania fasetowego.
- Krzysztof Siewicz: *Problemy prawne bibliotek w rzeczywistości cyfrowej i propozycje ich rozwiązania* (prezentacja); przedstawiono problemy prawne, które mogą pojawiać się w bibliotekach w kontekście rzeczywistości cyfrowej (brak wiedzy na temat prawa autorskiego, niejasne przepisy i różne ich interpretacje).

Ekologia informacji w regionalnym środowisku edukacyjnym. Pod red. Beaty Taraszkiewicz. Słupsk: SBP, Zarząd Oddziału; Biblioteka Uczelniana Akademii Pomorskiej, 2013, ss. 110. Seria „Ekologia informacji” 2. ISBN 978–83–88783–19–7

W niewielkim nakładzie (200 egz.) ukazała się publikacja poświęcona ekologii informacji. Zawiera osiem tekstów opisujących ważne problemy współczesnego społeczeństwa informacyjnego, m.in. zachowania informacyjne (Wiesław Babik), cyberprzemoc (Beata Taraszkiewicz), uzależnienie od nowych mediów (Gabriela Chamier Gliszczyńska), rola bibliotek szkolnych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom występującym w środowisku informacyjnym uczniów (Jolanta Laskowska). Poruszono również problemy archiwizowania i wartościowania informacji w Internecie (Paweł Kisiel), otwarty dostęp do publikacji naukowych (Krystyna Michniewicz-Wanik), znaczenie alfabetyzacji informacyjnej w rozwoju społeczeństwa informacyjnego (Jadwiga Zdanowska, Zofia Brzeska). Końcowy tekst (Wioletta Jachym) wskazuje negatywne zjawiska zachodzące w przestrzeni informacyjnej (przeciążenie informacyjne, stres informacyjny oraz nerwice informacyjne czy manipulowanie informacją), ale także wpływ ekologii informacyjnej na niwelowanie zagrożeń infosfery.

Nadesłano: 08.09.2014.